

Nagrade na području historiografije

Nagrade Hrvatskog nacionalnog odbora za povijesne znanosti i Društva za hrvatsku povjesnicu 2018. godine dobili su: akademik **Nikša Stančić** za životno djelo, dr. sc. **Robert Skenderović** za knjigu *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*, prof. dr. sc. **Hrvoje Gračanin** i **Vesna Turtula** za popularizaciju povijesti, **Filip Hren** i **Veronika Novoselac** za diplomski rad te **Rumjana Božilova** iz Bugarske, kao inozemna povjesničarka zaslužna za hrvatsku povijesnu tematiku.

Svečano uručenje nagrada obavljeno je na Dan povijesti, 11. svibnja 2018. u sklopu Festivala povijesti *Kliofest 2018.* u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu.

Žiri za dodjelu nagrada djelovao je u sastavu: Damir Agičić, Željko Holjevac, Ivica Prlander, Jasna Turkalj, Zdenka Janeković Römer, Marko Trogrlić i Filip Hameršak.

Filip Hren treći s lijeva, potom redom udesno Veronika Novoselac, Robert Skenderović, Nikša Stančić, Vesna Turtula i Hrvoje Gračanin. Nagrade su uručili Damir Agičić, Marica Karakaš Obradov i Željko Holjevac.

Nagrada „Ivan Lučić“ za životno djelo Akademik prof. dr. sc. NIKŠA STANČIĆ

Akademik **Nikša Stančić** rođen je 16. ožujka 1938. u Starom Gradu na Hvaru. Diplomirao je i potom 1979. doktorirao na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu obranivši disertaciju *Hrvatska nacionalna ideologija preporodnog pokreta u Dalmaciji (Mihovil Pavlinović i njegov krug do 1869)*. Od 1968. radio je kao kustos u Povijesnom muzeju Hrvatske, a od 1971. do umirovljenja 2008. bio je zaposlen na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Godine 1991. izabran je u zvanje redovitog profesora. Od 2000. je član suradnik, a od 2004. redoviti član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Glavni je urednik Akademijina časopisa *Rad – Razred za društvene znanosti*, a vodio je i *Radove Zavoda za hrvatsku povijest*.

Nikša Stančić istražuje hrvatsku povijest 19. stoljeća u njezinu europskom kontekstu, napose povijest nacionalno-integracijskih procesa u sjevernoj Hrvatskoj i Dalmaciji, problematiku nacije i nacionalizma te heraldičku problematiku. Dao je velik doprinos

Damir Agičić, Marica Karakaš Obradov i Željko Holjevac prilikom predaje plakete „Nagrade Ivan Lučić“ akademiku Nikši Stančiću.

poznavanju hrvatske povijesti 19. stoljeća, ali je velika i važnost njegova opusa u unapređenju metodologije historijskih istraživanja. Svoje je znanstvene radove objavljivao u brojnim časopisima u zemlji i inozemstvu, a priredio je i nekoliko izdanja izvorne građe te napisao brojne stručne radove, ocjene i prikaze, kao i zapažene polemike.

Objavio je nekoliko autorskih knjiga, među kojima se osobito ističu *Hrvatska nacionalna ideologija preporodnog pokreta u Dalmaciji* (Mihovil Pavlinović i njegov krug do 1869), *Gajeva „Još Hrvatska ni propala“ iz 1832-33. Ideologija Ljudevita Gaja u pripremnom razdoblju hrvatskog narodnog preporoda te Hrvatska nacija i nacionalizam u 19. i 20. stoljeću*. Za potonju je knjigu 2002. akademik Stančić dobio Državnu nagradu

U ime dobitnika zahvalio je akademik Nikša Stančić.

za znanost. S Dubravkom Peić Čaldarović objavio je i važnu knjigu *Povijest hrvatskoga grba. Hrvatski grb u mijenama hrvatske povijesti od 14. do početka 21. stoljeća*.

Nema dvojbe da je upravo opus Nikše Stančića bio važan za drugačije, suvremenije razumijevanje nacionalno-integracijskih procesa koji su doveli do stvaranja hrvatske nacije, ali i da je svojom metodologijom utjecao na sveukupni razvoj hrvatske historiografije.

Nagrada „Mirjana Gross“ za najbolju knjigu iz povijesti 2017.

dr. sc. ROBERT SKENDEROVIĆ za knjigu *Povijest podunavskih Hrvata (Bunjevaca i Šokaca) od doseljavanja do propasti Austro-Ugarske Monarhije*

Robert Skenderović rođen je u Zagrebu 14. svibnja 1972. Tu je završio studij povijesti i filozofije na Filozofskom fakultetu. Na istom je fakultetu magistrirao 2002. s temom „Stanovništvo Požege 1699-1781. prema matičnim knjigama“, a tri godine potom i doktorirao s temom „Utjecaj terezijanskih reformi na demografski razvoj slavonskog Provincijala“.

Od 1998. radi u Podružnici za povijest Slavonije, Srijema i Baranje Hrvatskoga instituta za povijest. Voditelj je znanstvenoga projekta „Od prašuma do oranica: povijest šuma u Slavoniji od srednjeg vijeka do početka 20. stoljeća“.

Dr. Skenderović bavi se problematikom povijesne demografije, crkvenom poviješću, poviješću okoliša slavonsko-podunavskoga područja i pitanjima povijesti podunavskih

Hrvata – Bunjevaca i Šokaca u novome vijeku. O potonjoj je temi objavio više od dvadeset članaka, brojne natuknice za *Leksikon podunavskih Hrvata* te napokon i ovu nagrađenu knjigu – krunu njegova višegodišnjeg znanstveno-istraživačkog rada o toj problematici koja je dosad bila više u doseg interesa jezikoslovaca i povjesničara književnosti nego historičara.

Skenderovićeva je knjiga zapravo pionirski pokušaj da se svestrano i podrobno istraži povijest podunavskih Hrvata, Bunjevaca i Šokaca, koji već nekoliko stoljeća žive u području između Dunava i Tise odnosno Titela na jugu i Budimpešte na sjeveru. Riječ je o složenoj višestoljetnoj problematici koju je autor vrlo uspješno svladao zadržavajući se na ključnim trenucima i važnim procesima koji su bitno utjecali na demografski, društveni, gospodarski, kulturni i politički život podunavskih Hrvata. Dokazao je da su naselja hrvatskih zajednica na tom prostoru međusobno komunicirala te da su postojale brojne veze koje su povezivale podunavske Hrvate jedne s drugima, ali i s Hrvatima u matici.

Knjiga nesumnjivo predstavlja vrlo važan prinos našem poznavanju povijesti podunavskih Hrvata, zanemarenog dijela hrvatske nacije. Za očekivati je da će pružiti poticaj da se istraži i njihova povijest u dvadesetom stoljeću, napose u posljednjim desetljećima kada su podunavski Hrvati doživjeli brojne teške trenutke, uključujući i opasnost od raseljavanja i odnarođivanja.

Damir Agičić, Marica Karakaš Obradov, Robert Skenderović (drži plaketu) i Željko Holjevac.

**Nagrada „Vjekoslav Klaić“ za popularizaciju povijesti
izv. prof. dr. sc. HRVOJE GRAČANIN i VESNA TURTULA, prof.**

Nagrada za popularizaciju povijesti ove se godine dodjeljuje dr. sc. **Hrvoju Gračaninu**, izvanrednom profesoru Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i **Vesni Turtuli**, novinarki i urednici Hrvatskoga radija.

Njih dvoje već deset godina intenzivno surađuju u osmišljavanju i stvaranju radijske emisije *Putnici kroz vrijeme* koju producira i emitira Hrvatski radio. Emisija je izrasla u jedan od prepoznatljivih produkcijskih pothvata Dječjeg programa Hrvatskog radija. Idejni pokretač i urednica emisije je Vesna Turtula koja je *Putnike kroz vrijeme* predstavila u eteru prvi put 5. veljače 2008. godine, isprva u okviru Dječje redakcije. Do danas je emitirano više od 500 emisija, u trajanju od otprilike 15 minuta svaka, koje na popularan, ali znanstveno utemeljen način, približavaju radijskoj publici brojne različite aspekte hrvatske i svjetske povijesti, objašnjavajući ih jasno, razumljivo i zanimljivo.

Emisija je ubrzo počela privlačiti pozornost slušatelja svih naraštaja te je naposljetku prerasla svoje prvotne okvire. Vrlo je širok raspon dosad obrađenih tema u emisiji, a jedna je od istaknutih odlika *Putnika kroz vrijeme* što, s jedne strane, nastoje biti aktualni s obzirom na trenutak, a s druge strane pružaju mogućnost stjecanja dobrog uvida i u složene povijesne procese i pojave, na jednostavan način prilagođen slušateljstvu različite dobi i interesa. Ovo je osobito korisno u vezi sa slušateljima školskog uzrasta. Također, a to svakako treba naglasiti, u emisiji se sustavno obrađuju teme iz hrvatske povijest, ali i brojne teme iz svjetske i europske povijesti.

Vesna Turtula je i u ostalom profesionalnom radu predana popularizaciji povijesti, što ponajbolje pokazuje *Vodič za moderna vremena*, emisija u produkciji Obrazovnog programa Hrvatskog radija. Emisija je prvenstveno okrenuta današnjici i suvremenom životu, ali u nju urednica uklapa i povijesne teme.

Profesor Hrvoje Gračanin razvio je razgranatu djelatnost u popularizaciji povijesti i rezultata povijesne znanosti. Autor je brojnih članaka iz povijesti za časopise *Drvo znanja*,

Vesna Turtula
i Hrvoje Gračanin

Meridijani te Čovjek i svemir, kao i za *Večernji list*. Još 2006. godine objavio je dvosveščanu *Kratku povijest Hrvatske za mlade* u nakladi SysPrinta, prvo takvo djelo u hrvatskoj publicistici okrenuto mlađim naraštajima čitatelja, u kojemu je ponuđena povijest hrvatskog prostora od starog vijeka do početka 21. stoljeća. Nedavno je objavio knjigu *Slavne povijesne ličnosti od starog do novog vijeka. 10 velikih osvajača + 10 slavnih vladarica* u nakladi Meridijana.

Nagrada „Ferdo Šišić” za diplomski rad

FILIP HREN, mag. hist.

VERONIKA NOVOSELAC, mag. hist.

Filip Hren završio je preddiplomski studij povijesti na Hrvatskom katoličkom sveučilištu, a diplomirao na diplomskom studiju povijesti ranonovovjekovnog modula na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu. Diplomski rad „Hrvatski staleži i Vojna krajina u Tridesetogodišnjem ratu” izradio je pod mentorstvom prof. dr. sc. Drage Roksanđića, a obranio u listopadu 2017. godine.

Hrenov je diplomski rad napisan na temelju literature i objavljenih te djelomice neobjavljenih izvora iz bečkoga Ratnog arhiva. U radu je pošao od hrvatskih staleža i njihova međudodnosna s Vojnom krajinom što je ključ razumijevanja mehanizama koji su hrvatske vojnike uopće doveli u Tridesetogodišnji rat. Dao je i mnogo novih spoznaja o sudjelovanju hrvatskih postrojbi u tom ratu te pokazao da Hrvatska i Slavonija nisu bili samo

„opskrbljivači“ carske vojske nego su i aktivno sudjelovali u pojedinim fazama rata. U svakom slučaju radi se o pametno sročenom i lijepo napisanom diplomskom radu, koji se odlično uklapa u četiristotu obljetnicu početka Tridesetogodišnjeg rata.

Damir Agičić, Marica Karakaš Obradov, Filip Hren, Veronika Novoselac, Željko Holjevac

Veronika Novoselac diplomirala je 2017. diplomskim radom „Značaj humorističko-satiričkog lista *Bič* u pravaškom novinstvu druge polovice 19. stoljeća“. Rad je izradila pod mentorstvom izv. prof. dr. sc. Jasne Turkalj na Hrvatskom katoličkom sveučilištu u Zagrebu.

Diplomski rad daje novi doprinos u poznavanju povijesti satiričkog novinstva u modernoj Hrvatskoj, a napose je mnoštvo novih spoznaja o listu *Bič* – periodičnost njegova izlaženja, određene specifičnosti vezane uz tu tiskovinu, problematiku zapljene pojedinih brojeva, kažnjavanje autora priloga i urednika lista itd. Autorica je uspješno objedinila historiografski pristup i metodologiju istraživanja u komunikologiji. Odgovorila je na nekoliko istraživačkih pitanja koja je postavila, napose mogu li se na temelju pisanih i slikovnih priloga u ovome listu utvrditi različita politička i društvena kretanja u Banskoj Hrvatskoj u osamdesetim godinama devetnaestoga stoljeća, te kako je karikatura u to doba vršila funkciju vizualne propagande.

Autorica je ovim radom pokazala sposobnost kritičke analize složene povijesne problematike.

**Nagrada „Jaroslav Šidak“ inozemnom povjesničaru
dr. sc. RUMJANA BOŽILOVA**

Rumjana Božilova umirovljena je znanstvena savjetnica Instituta za balkanistiku Bugarske akademije znanosti u Sofiji. Diplomirala je povijest 1965. i isprva se bavila makedonskom problematikom. Potom je istraživala povijest slavenskih naroda u Habsburškoj monarhiji odnosno u Austro-Ugarskoj – bavila se nacionalnih pitanjem u Dalmaciji i Bosni i Hercegovini u drugoj polovici 19. stoljeća te napose općenito hrvatsko-bugarskim odnosima u prošlosti. Prvi je put posjetila Hrvatsku prije četrdeset godina – 1988. i otad je bila čest istraživač u hrvatskim arhivima, osobito u Zagrebu, te sudionik i organizatorica hrvatsko-bugarskih znanstvenih skupova. Više od dvadeset godina bila je voditeljica projekta u sklopu suradnje Bugarske akademije znanosti i Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Godine 1995. dobila je Danicu hrvatsku s likom Marka Marulića, a 2008. priznanje Bugarske akademije znanosti za kulturna i znanstvena postignuća.

Napisala je brojne članke o hrvatsko-bugarskim odnosima u 19. i početkom 20. stoljeća, u kojima je iz skrivenih zakutaka arhiva izvadila neke manje poznate osobe ili nepoznate detalje o djelatnosti poznatih. Osobito ju je fascinirala osoba biskupa Josipa Jurja Strossmayera i njegova bliska suradnika, povjesničara i prvoga predsjednika Jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti Franje Račkooga u kontekstu hrvatsko-bugarskih odnosa. Osim što je pisala o njima dvojici, kao i o nekim drugim hrvatskim političarima poput Ante Starčevića i Stjepana Radića, mnogo je prevodila s hrvatskoga na bugarski: prevela je Račkijevu knjigu *Povijest Bugarske* te nekoliko drugih hrvatskih djela koja govore o bugarskoj povijesti i kulturi.

U ime Rumjane Božilove, koja zbog bolesti nije mogla doputovati iz Sofije, nagradu je u njezino ime preuzela Nj. E. Tanya Dimitrova, veleposlanica Republike Bugarske u Hrvatskoj.

Objavila je tri knjige posvećene hrvatskoj povijesti: *Hrvatski nacionalni pokret u očima Bugara* (1988) i *Povijest Hrvatske* (1998) te, u suradnji sa suprugom Ivanom Božilovim, profesorom srednjovjekovne povijesti, knjigu *Franjo Rački i Bugari*. U prvoj je pokazala kako su bugarski javni i kulturni djelatnici vidjeli hrvatski preporod i općenito nacionalno-integracijska zbivanja u 19. stoljeću, a druga je sintetski pregled hrvatske povijesti.

U svakom slučaju, doktorica Rumjana Božilova ulazi među najplodnije strane povjesničare koji su pisali o hrvatskoj povijesti, organizirali susrete i konferencije hrvatskih i bugarskih povjesničara, vodila zajedničke projekte i odgajala mlade bugarske povjesničare koji se danas bave problemima hrvatske povijesti te hrvatsko-bugarskih odnosa. Stoga joj se dodjeljuje ovo priznanje hrvatske historiografije, Nagrada Jaroslav Šidak.